

**UCHWAŁA NR LX/340/2023
RADY POWIATU ZĄBKOWICKIEGO**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Psychologiczno – Terapeutycznego
dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z . z 2022 poz. 1526 ze zm.) oraz art. 6 ust. 4 pkt.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) - Rada Powiatu Ząbkowickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Psychologiczno – Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024 – 2030, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Ząbkowickiego

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Ząbkowickiego

Dariusz Marcinków

UZASADNIENIE

**do uchwały Nr LX/340/2023
Rady Powiatu Ząbkowickiego
z dnia 28.12.2023r.**

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Psychologiczno – Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024 – 2030

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat należy opracowanie i realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

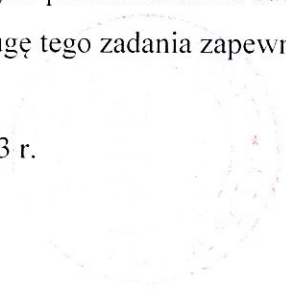
Oddziaływania psychologiczno – terapeutyczne na osoby stosujące przemoc domową winny być realizowane w oparciu o opracowany w formie dokumentu program psychologiczno – terapeutyczny.

Rada Powiatu w myśl art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 poz. 1526 ze zm.), zgodnie z kompetencją winna podjąć uchwałę w sprawie przyjęcia do realizacji programu oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Głównymi założeniami programu jest realizacja działań ukierunkowanych na zmianę wzorców zachowań osób stosujących przemoc a także edukację sprawców przemocy.

Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa.

Ząbkowice Śląskie, 8 grudnia 2023 r.

Załącznik do Uchwały
Nr LX/340/2023
Rady Powiatu Zabkowickiego
z dnia 28.12.2023r.

**POWIATOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
PSYCHOLOGICZNO -TERAPEUTYCZNEGO
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
DOMOWĄ NA LATA 2024-2030**

Zabkowice Śląskie 2023 r.

SPIS TREŚCI

- I. UZASADNIENIE PROGRAMU
- II. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH
- III. CELE I ZAWARTOŚCI PROGRAMU
- IV. REALIZACJA PROGRAMU
 - 1. Odbiorcy programu
 - 2. Rekrutacja do programu
 - 3. Sposób i miejsce realizacji programu
 - 4. Metody i formy realizacji programu
 - 5. Zakres tematyczny i dokumentacji programu
- V. EWALUACJA I MONITORING
- VI. ZAKŁADANE REZULTATY
- VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

I. Uzasadnienie programu

Przemoc domowa od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Może występować we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest zarówno następstwem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Osobami najczęściej doświadczającymi przemocy są kobiety, dzieci oraz osoby starsze. Istotnym problemem jest fakt, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy. Stąd dokładna diagnoza zjawiska jest trudna do zidentyfikowania ze względu na tzw. „przemoc ukrytą”, która do tej pory nie została jeszcze ujawniona, tj. zgłoszona odpowiednim organom. Jednakże zjawisko to ujawniane jest coraz częściej.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pojęcie przemocy definiowane jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (osoba wymieniona w art. 2. ust.1, pkt.2 a-h), w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej podkreśla, iż władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie, poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej, w przypadku wystąpienia przemocy, gdzie podstawowe prawa człowieka są naruszane, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej.

Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc w rodzinie. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od

wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny, który ma na celu zmianę wzorców zachowań i postaw uczestników programu. Powiatowy program psychologiczno- terapeutyczny jest obok realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich, Powiatowego programu korekcyjno- edukacyjnego programem skierowanym do osób stosujących przemoc domową.

Istotą programu jest realizacja celów terapeutycznych, które umożliwią zwiększenie samoświadomości, umiejętności samoregulacji oraz wpłyną na zmianę dotychczasowych postaw i zachowań, które pozwolą na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

II. Wykaz aktów prawnych

Powiatowy Program psychologiczno-terapeutyczny został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.),
- 2) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 (M.P. z 2023 poz. 1232).
- 3) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

III. Cele i zawartość programu

Przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku, co ma doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania rodzin, w których występuje problem przemocy.

Celem programu psychologiczno – terapeutycznego jest:

- zdobycie lub poszerzenie przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- wzbudzenie motywacji do zmiany zachowania poprzez analizę przyczyn własnego postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów w rodzinie,
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych (asertywności, empatii, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych),

- poszerzenie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych, partnerskich,
- nabycie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje rodzinne i sposobów jej przeciwdziałania,
- wzbudzanie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

Obszary oddziaływań terapeutycznych:

- relacje małżeńskie/partnerskie
- relacje rodzinne
- elementy treningu zastępowania agresji
- powrót do życia społecznego po odbyciu kary pozbawienia wolności
- kształtowanie umiejętności psychospołecznych (asertywność, rozpoznawanie i wyrażanie potrzeb i uczuć, radzenie sobie ze stresem).
- mediacja

Program psychologiczno- terapeutyczny polega na prowadzeniu spotkań w formie działań psychologicznych i/lub terapeutycznych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

IV. Realizacja programu

1) Odbiorcy programu:

Spotkania w ramach programu kierowane są do osób stosujących przemoc domową, potrzebujących pomocy w radzeniu sobie z różnymi problemami osobistymi, jak również rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci bez użycia przemocy:

- ❖ osoby dorosłe, zgłaszające się samodzielnie lub kierowane przez podmioty i instytucje;
- ❖ osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- ❖ osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno- edukacyjnym, ale prezentują

dużą świadomość i motywację do pracy nad poprawą relacji rodzinnych.

Uczestnikami programu nie mogą być:

- osoby z poważnymi zaburzeniami osobowości,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

2) Rekrutacja do programu

Udział w programie jest bezpłatny. Rekrutację do programu prowadzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich w oparciu o:

- rozpowszechnianie informacji o możliwości przystąpienia do programu, o jego istocie i sposobie realizacji poprzez ogłoszenia na stronie internetowej PCPR,
- współpracę z instytucjami m.in.:
 - zespołami interdyscyplinarnymi funkcjonującymi w gminach na terenie powiatu ząbkowickiego,
 - ośrodkami pomocy społecznej,
 - Komendą Powiatową Policji w Ząbkowicach Śląskich,
 - Prokuraturą Rejonową w Ząbkowicach Śląskich,
 - Sądem Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich,
- rozesłanie informacji o rozpoczynającym się programie do absolwentów programu korekcyjno- edukacyjnego.

3) Sposób i miejsce realizacji programu

Program psychologiczno-terapeutyczny obejmuje spotkania indywidualne skoncentrowane na kliencie, na jego sposobie funkcjonowania i myślenia. Tematyka indywidualnych spotkań jest ukierunkowana na osobiste potrzeby uczestników. Szczególny nacisk będzie położony na najbardziej zaburzone obszary. W trakcie trwania spotkań indywidualnych specjalista może zalecić spotkania grupowe. Pracując w grupie uczestnicy będą mieli możliwość lepszego zrozumienia i zmierzenia się ze swoimi problemami.

Realizacja spotkań grupowych (min. 4 osoby) odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączenia w trakcie realizacji edycji nowych osób. W ramach programu

możliwa jest również terapia rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci bez użycia przemocy, skoncentrowana na rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów występujących w wychowaniu dzieci.

Program obejmować będzie:

- ✓ 1 spotkanie diagnostyczne z każdym uczestnikiem po 60 min., kwalifikujące do programu, które obejmuje zapoznanie osoby z programem, wywiad, diagnozę oraz podpisanie kontraktu,
- ✓ 10 spotkań indywidualnych i grupowych (10x120min), w sumie 20 godzin zegarowych zajęć
- ✓ min.7 godzin zajęć indywidualnych dla 1 uczestnika.

Osoba ukończy program, jeżeli weźmie udział w min. 80% spotkań indywidualnych. Sposób prowadzonej terapii oraz szczegóły spotkań ustalone będą na spotkaniu kwalifikującym do programu oraz w trakcie trwania programu, w zależności od specyfiki zgłaszanych trudności i problemów oraz indywidualnych potrzeb klienta.

Spotkania odbywać się będą nie rzadziej niż raz w tygodniu w miejscu wyznaczonym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich.

Spotkania w ramach programu psychologiczno – terapeutycznego będą prowadzone przez osoby które:

- ❖ ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo — wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii.
- ❖ posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową
- ❖ mają udokumentowane co najmniej 3 letnie doświadczenie zawodowe w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Zajęcia mogą być prowadzone w formie stacjonarnej, zdalnej (tj. przy użyciu interaktywnych metod komunikacji) lub mieszanej.

4) Metody i formy realizacji programu

Program psychologiczno- terapeutyczny polega na prowadzeniu spotkań w formie działań psychologicznych i/lub terapeutycznych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Program psychologiczno- terapeutyczny może mieć różne podstawy teoretyczne, wynikające z preferencji osób prowadzących zajęcia w tym również program autorski.

Metody realizacji programu obejmują:

- ✓ rozmowę terapeutyczną,
- ✓ wykład,
- ✓ „burza mózgów”,
- ✓ ćwiczenia umożliwiające zmianę wzorców zachowań,
- ✓ rozmowę grupową (dyskusja),
- ✓ praca w grupie,
- ✓ zadania domowe.

5) Zakres tematyczny i dokumentacja programu

- Indywidualne spotkania psychologiczno- terapeutyczne

Przyjęcie do programu jest poprzedzone spotkaniem kwalifikacyjnym, które obejmuje działania diagnostyczne. Warunkiem przyjęcia do programu jest podpisanie kontraktu oraz zobowiązanie się osoby do systematycznego uczestniczenia w spotkaniach. Uczestnicy programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad, w nim zawartych. Nie przestrzeganie zasad zawartych w kontrakcie, może spowodować wykluczeniem osoby z uczestnictwa w Programie. Podczas spotkania diagnostycznego osoba prowadząca program rozpoznaje sytuację życiową i aktualne problemy uczestników, motywuje i określa wraz z uczestnikami oczekiwania wobec terapii i zmiany w życiu.

Spotkania indywidualne ukierunkowane będą na osobiste problemy uczestnika. Szczególny nacisk położony zostanie na najbardziej zaburzone jego obszary funkcjonowania oraz poruszać będzie następujące zagadnienia:

- ocena stopnia zagrożenia rodziny oraz diagnoza zachowań przemocowych osoby stosującej przemoc,
- wspomaganie motywacji do zmiany,
- autodiagnoza własnych problemów związanych ze stosowaniem przemocy oraz przejmowanie odpowiedzialności za te zachowania,
- wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- rozwijanie samokontroli obejmujące pracę nad przekonaniem i stereotypami prowadzącymi do przemocy oraz poszukiwanie zasobów wewnętrznych klienta ułatwiających mu proces zmiany tych przekonań i zachowań,
- budowanie poczucia własnej godności i szacunku do siebie i innych, etap umacniania siebie w procesie zmiany,
- podsumowanie procesu zmiany i gotowość do uznania krzywd wyrządzonych bliskim osobom, zaplanowanie procesu naprawczego,
- budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i zachowań przemocowych.

➤ Spotkania grupowe

Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym. Uczestnicy grupy będą mieli możliwość zdobycia bądź zwiększenia wiedzy o innych i o sobie, nabycia świadomości zmian, które chcą wprowadzić w swoim życiu i uzyskania narzędzi do ich realizacji.

Zakres tematyczny:

- ✓ wzmacnianie motywacji do zmiany poprzez pokazywanie korzyści ze zmiany, budowanie kontaktu i zaufania,
- ✓ omówienie znaczenia indywidualnych zasobów w pozytywnej zmianie zachowania oraz radzenia sobie ze stresem. Analiza zasobów indywidualnych, mogących pomóc w zmianie,
- ✓ rozwijanie świadomości powiązań między przekonaniem, emocjami i zachowaniami, aby uczestnik mógł lepiej zrozumieć siebie i wziąć odpowiedzialność za swoje zachowanie,
- ✓ wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- ✓ ćwiczenie nowych strategii radzenia sobie z trudnościami, budowanie nowego systemu wartości i systemu moralnego,

- ✓ budowanie swojego systemu wsparcia w sytuacjach trudnych oraz poczucia wpływu na siebie,
- ✓ zasady zdrowego rozwiązywania sporów, konfliktów z zachowaniem szacunku dla członków rodziny- w tym dzieci,
- ✓ przelamywanie stereotypów, postaw, przekonań dotyczących płci, pełnionych ról społecznych,
- ✓ rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na modelu porozumienia bez przemocy,
- ✓ wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku/rodziny.

Wszystkie działania w ramach programu mogą być dokumentowane poprzez:

- harmonogram spotkań oraz ich tematykę,
- wywiad,
- ankiety,
- kontrakty z uczestnikami,
- listy obecności,
- notatki,
- raporty, sprawozdania,
- korespondencję z instytucjami i uczestnikami.
- inne dokumenty stworzone na potrzeby programu.

V. Ewaluacja i monitoring

W ramach programu prowadzone będą działania ewaluacyjne oraz monitorujące program przy współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

I. Ewaluacja:

- przed rozpoczęciem programu – analiza zawartości merytorycznej programu pod kątem możliwości osiągnięcia celów (ankieta, wywiad);
- w trakcie realizacji programu – rozmowy, obserwacja postaw i zachowań uczestników oraz analiza stopnia adekwatności treści programu do oczekiwań i potrzeb uczestników,
- po zakończeniu programu – osiągnięcie założonych celów oraz efektywność programu (ankieta, własne obserwacje).

Wskaźniki oceny Programu:

1) Liczba osób, które rozpoczęły program:

- osobista decyzja,
- skierowanych przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

2) Liczba osób, które ukończyły program.

- min. 80% godzin zrealizowanych w ramach programu.

2. Monitoring:

- ❖ monitoring po zakończeniu programu – współpraca z instytucjami tworzącymi lokalny

system przeciwdziałania przemocy domowej m.in. ośrodkami pomocy społecznej właściwymi dla miejsca zamieszkania lub pobytu uczestnika programu, policją oraz ankietą przesyłana uczestnikowi po zakończonym udziale w programie. Monitoring prowadzony jest przez okres do roku od zakończenia programu w celu badania skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych.

Wskaźniki:

I. Liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy.

VI. Zakładane rezultaty

Zakłada się, że realizowany program psychologiczno- terapeutyczny doprowadzi do zmiany postaw i zachowań uczestników, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikom osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,
- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,

- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych;

VII. Źródła finansowania

Opracowanie i realizacja programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa.

W związku z tym planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Plan finansowy będzie sporządzany na dany rok realizacji niniejszego programu.